

Global State of Tobacco Harm Reduction

Opodatkowanie bezpieczniejszych wyróbów nikotynowych i optymalne strategie dla zdrowia publicznego

Giorgi Mzhavanadze

**Marzec
2025**

WIĘCEJ PUBLIKACJI ZNAJDZIESZ NA **GSTHR.ORG** PUBLICATIONS

gsthr.org

[@globalstatethr](https://twitter.com/globalstatethr)

[@gsthr](https://facebook.com/gsthr)

[@gsthr](https://youtube.com/gsthr)

[@gsthr.org](https://instagram.com/gsthr)

Creative Commons
Attribution (CC BY)

Już od dawna uważa się, że opodatkowanie jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania konsumpcji tytoniu.¹ Podatek od wyrobów tytoniowych ma spełniać dwa podstawowe cele: zmniejszać popyt poprzez podnoszenie cen, sprawiając, że produkty stają się mniej przystępne cenowo i mniej atrakcyjne, a także przynosić wpływy do budżetu państwa.² Krytycy sugerują jednak, że podatki są jedynie tępym narzędziem, które przyczynia się do nierówności gospodarczych, z jakimi borykają się osoby palące, i stymuluje rozwój handlu na czarnym rynku.

W niniejszym dokumencie informacyjnym analizujemy obecną sytuację na świecie w zakresie opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych (SNP) i jej związek z dostępnością tego typu produktów, a także przedstawiamy oparte na dowodach zalecenia dotyczące optymalnych strategii opodatkowania, które sprzyjają realizacji celów związanych z redukcją szkód i zdrowiem publicznym. Skupiamy się przede wszystkim na e-papierosach zawierających nikotynę i podgrzewanych wyrobach tytoniowych (HTP), ponieważ są to dwie najpopularniejsze kategorie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, w związku z czym ilość dostępnych danych jest najobszerniejsza. Niemniej jednak wnioski, które wyciągnęliśmy, mogą odnosić się również do innych bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych.

W naszej analizie skupiamy się na podatkach akcyzowych, które różnią się od bardziej ogólnych form opodatkowania, takich jak podatek dochodowy czy podatek od towarów i usług (VAT). Podatki akcyzowe są ukierunkowane na konkretne produkty lub działania, dlatego są tak istotną kwestią w kontekście polityki opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Bardziej szczegółowy opis podatku akcyzowego można znaleźć w naszym najnowszym raporcie [The Global State of Tobacco Harm Reduction 2024: A Situation Report](#).

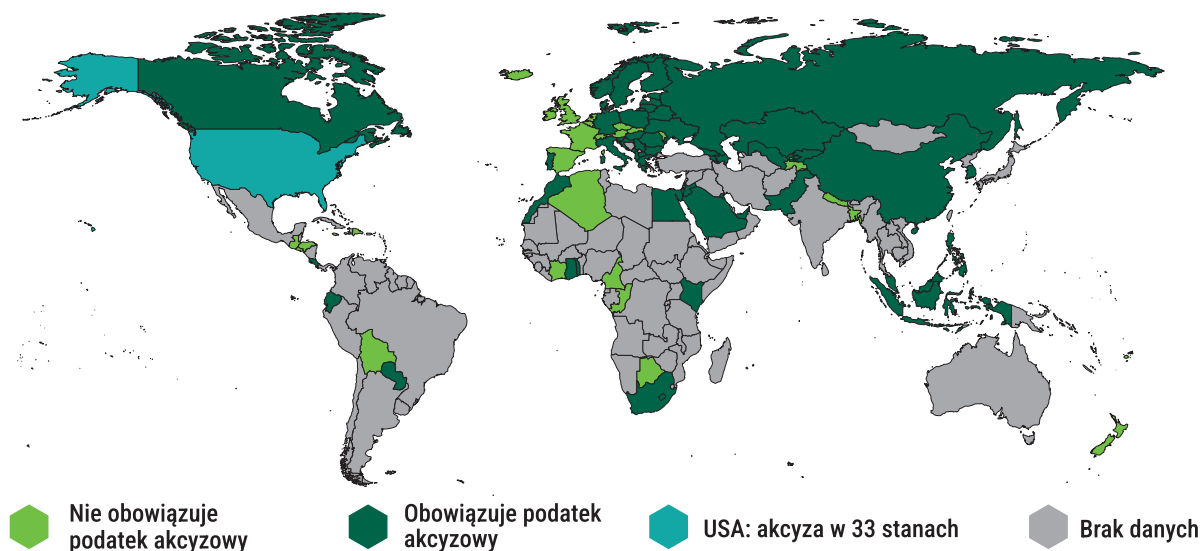
Jak obecnie wygląda opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych na świecie?

Rys. 1.

GSTHR.ORG

PAŃSTWA, W KTÓRYCH OBOWIĄDUJE PODATEK AKCYZOWY OD E-PAPIEROSÓW (2023)

Źródło danych: Dauchy, E. P., & Fuss, C. (2023); GSTHR 2024

E-papierosy

Włochy były pierwszym państwem, w którym w 2014 roku wprowadzono podatek akcyzowy na e-papierosy zawierające nikotynę.³ W 2015 roku dołączyły do nich Kazachstan i Kenia, a w 2016 roku Łotwa, Rumunia i Słowenia. Do roku 2023, co najmniej 54 państwa (na podstawie dostępnych danych), a także 33 jurysdykcje Stanów Zjednoczonych, gdzie sprzedaż e-papierosów jest dozwolona, wprowadziły podatek akcyzowy na tego typu produkty.⁴

Różnice w podejściu do opodatkowania w poszczególnych krajach są bardzo wyraźne. Większość państw, łącznie 37, opodatkowuje wszystkie rodzaje e-liquidów, podczas gdy 17 ogranicza opodatkowanie do e-liquidów zawierających nikotynę. Podatki akcyzowe nakładające zryczałtowaną stawkę na konkretne produkty stanowią najbardziej rozpowszechnione podejście – są stosowane w 39 krajach. Z kolei 11 państw stosuje system *ad valorem*. W tym przypadku podatek obliczany jest jako procent ceny detalicznej. Cztery kraje stosują system mieszany, łączący elementy opodatkowania na określoną kwotę oraz *ad valorem*. Co więcej, w 12 państwach podatek akcyzowy nakładany jest bezpośrednio na urządzenia (e-papierosy), co zasadniczo oznacza niższe obciążenia podatkowe w przypadku systemów zamkniętych w porównaniu do e-liquidów sprzedawanych osobno.

Obciążenia podatkiem akcyzowym, definiowane jako udział ceny detalicznej, który można przypisać podatkowi akcyzowemu, charakteryzują się w przypadku e-papierosów znacznym zróżnicowaniem w skali globalnej. Na czele znalazła się Białoruś z wyjątkowo wysokim obciążeniem podatkowym na poziomie 88%, następnie Portugalia z 85%, Norwegia z 78% i Kazachstan z 77% (w Kazachstanie zupełnie zakazano sprzedaży inhalatorów nikotyny w 2024 r.).⁵ Na drugim końcu spektrum znajdziemy państwa, w których obciążenie podatkowe jest znacznie niższe: Kostaryka i Paragwaj nakładają podatek akcyzowy w wysokości zaledwie 4%, Kenia w wysokości zaledwie 3%, a Chorwacja w ogóle nie nakłada podatku akcyzowego. Przypadek Chorwacji jest szczególnie niezwykły, ponieważ kodeks podatkowy w tym państwie wprawdzie przewiduje podatek akcyzowy na e-liquidy, ale jego stawka wynosi obecnie 0 EUR za mililitr (Rys. 2).

Według stanu na rok 2023 w kilku krajach europejskich, w tym w Holandii, Austrii, Belgii, Chorwacji, Luksemburgu, Słowacji, Hiszpanii, Francji, Czechach, na Malcie, w Irlandii i Wielkiej Brytanii, nie nałożono podatku akcyzowego na e-papierosy, co w praktyce oznaczało utrzymanie zerowej stawki procentowej.⁶ Jednak w coraz większej liczbie państw wprowadza się podatki akcyzowe na tego rodzaju wyroby lub planuje się ich wprowadzenie. Przykładowo, począwszy od stycznia 2024 r. w Belgii obowiązuje podatek akcyzowy na e-liquidy w wysokości 0,15 EUR za ml.⁷ W styczniu 2025 r. Hiszpania wprowadziła podatek w wysokości 0,20 EUR za ml dla e-liquidów zawierających więcej niż 15 mg nikotyny i 0,15 EUR za ml dla e-liquidów zawierających nie więcej niż 15 mg nikotyny (co obejmuje również liquidy, które zupełnie nie zawierają tej substancji).⁸ Analogicznie, w Irlandii i Wielkiej Brytanii ogłoszono plan nałożenia podatków na e-papierosy odpowiednio od 2025 i 2026 roku.^{9,10}

Podgrzewane wyroby tytoniowe (HTP)

Włochy i Serbia były jednymi z pierwszych państw, w których wprowadzono podatek akcyzowy na podgrzewane wyroby tytoniowe – odpowiednio w 2014 i 2015 r.¹¹ Władze pozostałych krajów potrzebowały jednak znacznie więcej czasu, aby wprowadzić zmiany w kodeksach podatkowych i sklasyfikować HTP jako odrębne wyroby tytoniowe oraz nałożyć na nie określone podatki akcyzowe. Przykładowo, w Japonii podatek akcyzowy od podgrzewanych wyrobów tytoniowych obowiązuje dopiero od 2018 r. – cztery lata od momentu wprowadzenia tego rodzaju produktów do sprzedaży. Do 2023 r. akcyzę na podgrzewane wyroby tytoniowe wprowadzono w co najmniej 66 krajach.¹² W większości początkowo przyjęto zryczałtowany podatek uzależniony od wagi tytoniu w każdej sztuce podgrzewanych wyrobów tytoniowych. Niemniej jednak wyzwania związane z ustaleniem rzeczywistej zawartości tytoniu w każdym produkcie doprowadziły do tego, że w coraz większej liczbie państw wprowadza się opodatkowanie w przeliczeniu na sztukę.

Obciążenia akcyzowe dla podgrzewanych wyrobów tytoniowych są bardzo zróżnicowane. Najwyższe obciążenia podatkowe obowiązują w Palestynie (79%), Izraelu (75%), Korei Południowej (58%) i Japonii (55%). Po przeciwnej stronie znajdują się Finlandia i Andora, które nakładają obciążenia podatkowe w wysokości odpowiednio 3% i 2%. Wśród państw, które nakładają stosunkowo niskie obciążenia podatkowe, możemy wymienić Armenię, Azerbejdżan i Szwajcarię, gdzie podatek wynosi odpowiednio 8%, 7% i 12% (Rys. 3).

Snus i saszetki nikotynowe

Ilość dostępnych informacji na temat opodatkowania snusu i saszetek nikotynowych jest mniejsza niż w przypadku e-papierosów i podgrzewanych wyrobów tytoniowych, co najprawdopodobniej wynika z tego, że są mniej popularne. Ich główne rynki zbytu to Ameryka Północna i Europa Zachodnia. Wspomniane produkty w wielu państwach nie są objęte żadnymi szczególnymi uregulowaniami prawnymi, podlegają ogólnym przepisom dotyczącym wyrobów tytoniowych lub są całkowicie zakazane. Według informacji z naszej bazy danych, jeśli weźmiemy pod uwagę państwa, w których wspomniane produkty są legalnie dostępne i uregulowane prawnie, to w co najmniej 16 wprowadzano podatek akcyzowy na snus, a w co najmniej 14 opodatkowano saszetki nikotynowe.¹³ Można przypuszczać, że liczba krajów przyjmujących podatek akcyzowy na te wyroby będzie rosła wraz ze wzrostem ich udziału w rynku.

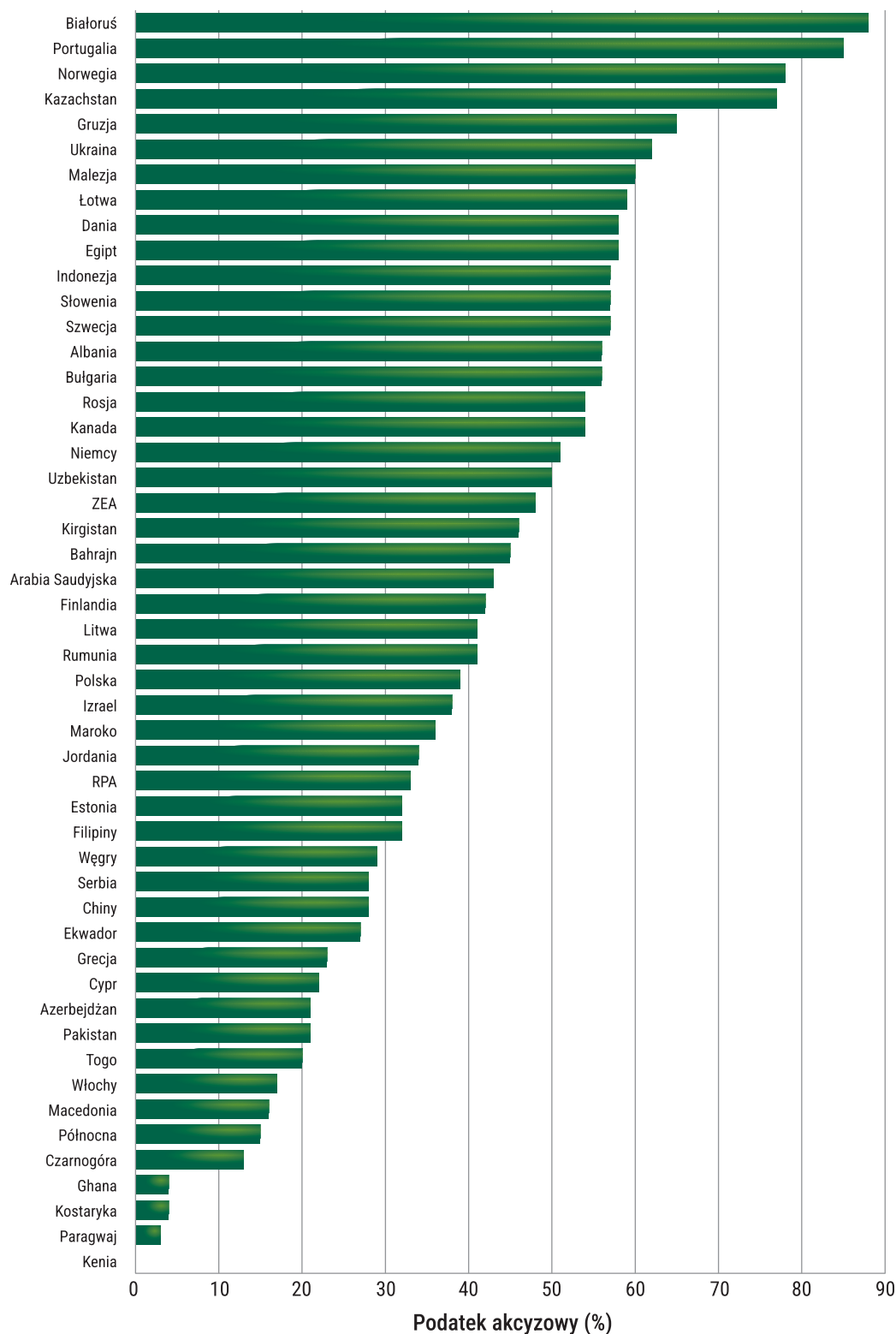

Rys. 2.

GSTHR.ORG

OBCIĄŻENIE PODATKOWE E-LIQUIDÓW – PODATEK AKCYZOWY (2023)

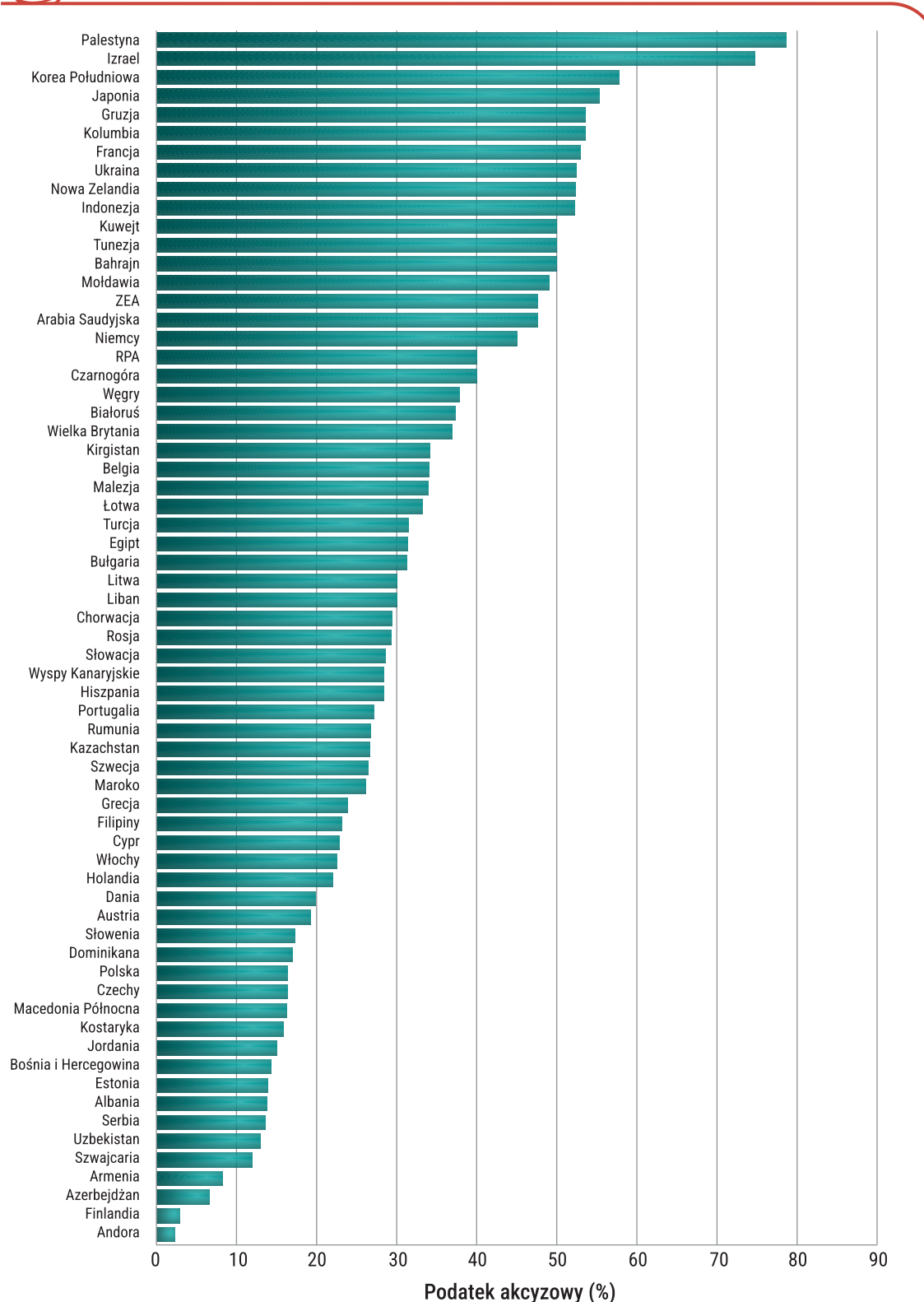
Źródło danych: Dauchy, E. P., & Fuss, C. (2023); GSTHR 2024

Rys. 3.

GSTHR.ORG

**OBCIĄŻENIE PODATKOWE PODGRZEWANYCH WYROBÓW TYTONIOWYCH –
PODATEK AKCYZOWY W PRZELICZENIU NA SZTUKĘ (2023)**

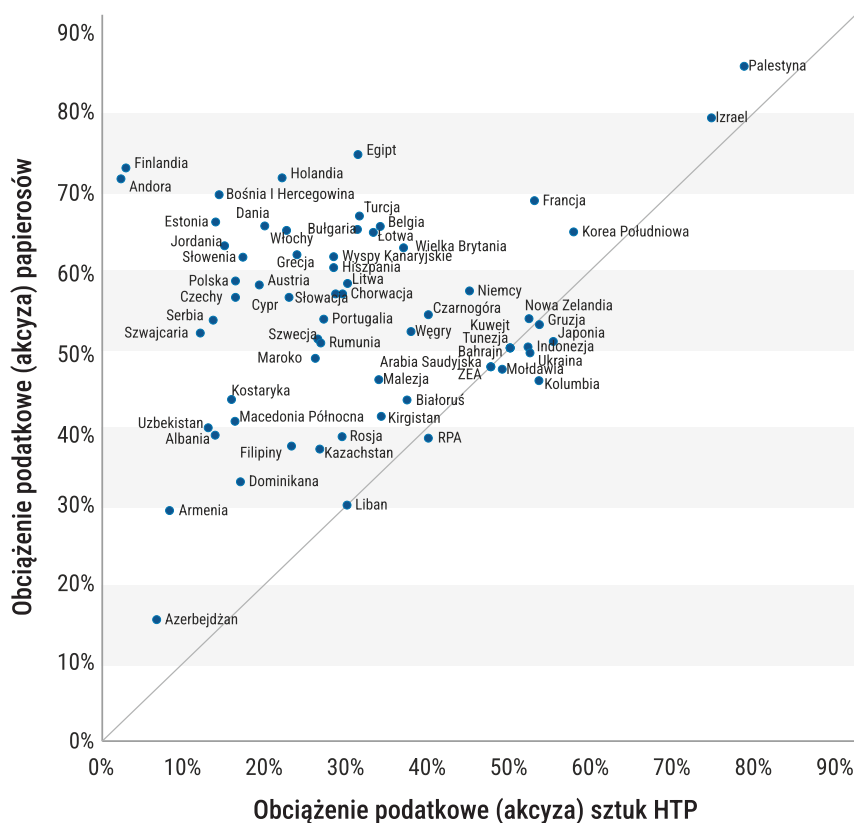
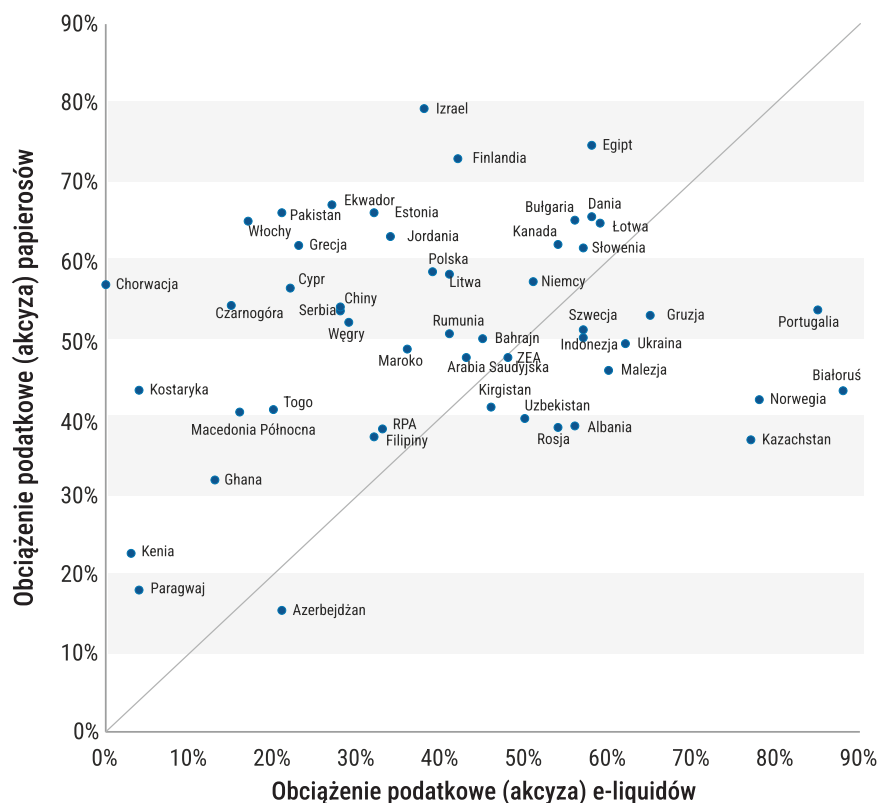
Źródło danych: Campaign for Tobacco-Free Kids: Heated Tobacco Products and Cigarettes Taxes and Prices Around The World; GSTHR 2024

Rys. 4.

GSTHR.ORG

OBCIĄŻENIE PODATKIEM AKCYZOWYM E-LIQUIDÓW I PODGRZEWANYCH WYROBÓW TYTONIOWYCH W PORÓWNIANIU DO PAPIEROSÓW (2023)

Źródło danych: Dauchy, E. P., & Fuss, C. (2023); Campaign for Tobacco-Free Kids: Heated Tobacco Products and Cigarettes Taxes and Prices Around The World; GSTHR 2024

Jak w porównaniu do papierosów opodatkowane są bezpieczniejsze wyroby nikotynowe (SNP)?

Analizując sytuację bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, należy również zwrócić uwagę na różnice między opodatkowaniem SNP a papierosów. Rzetelną analizę utrudniają różnice w zastosowanych jednostkach miary – papierosy są opodatkowane w przeliczeniu na sztukę, liquidy do e-papierosów w przeliczeniu na mililitr, a snus i saszetki nikotynowe w przeliczeniu na saszetkę. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, że stężenia nikotyny w poszczególnych wyrobach znacznie się od siebie różnią. Podgrzewane wyroby tytoniowe, które są mierzone w sztyftach, zawierają mniej nikotyny na sztukę niż tradycyjny papieros. Oznacza to, że aby osiągnąć podobną dawkę nikotyny, osoby, które przechodzą na podgrzewane wyroby tytoniowe, mogą zażywać więcej sztuk dziennie w porównaniu do papierosów.¹⁴

Aby uwzględnić te różnice, porównaliśmy obciążenia podatkiem akcyzowym – które są obliczane jako procentowy udział podatków w cenie detalicznej – ponieważ stanowią one spójniejszy sposób pomiaru. Analiza danych z 2023 r. pokazuje, że w większości państw bezpieczniejsze wyroby nikotynowe są mniej obciążone podatkiem akcyzowym niż papierosy.¹⁵ Niemniej jednak w 15 krajach (z 50) obciążenie e-liquidów podatkiem akcyzowym jest wyższe niż w przypadku papierosów. Co więcej, obciążenie podatkiem akcyzowym podgrzewanych wyrobów tytoniowych przekracza obciążenie papierosów w siedmiu krajach i jest równe opodatkowaniu papierosów w sześciu (z 65) (Rys. 4).

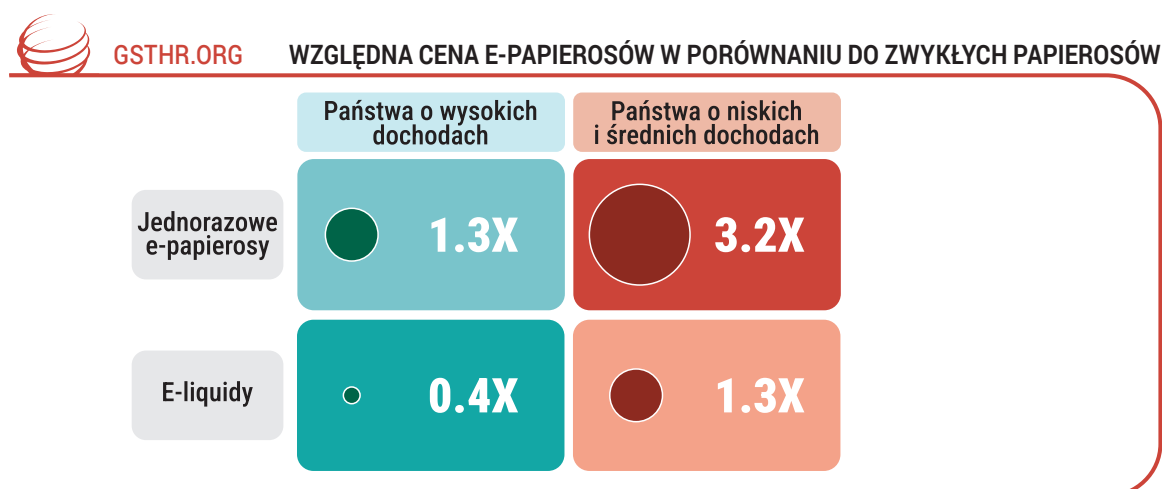
Chociaż bezpieczniejsze wyroby nikotynowe są generalnie korzystniej opodatkowane niż papierosy, konsumenci w ostatecznym rozrachunku patrzą na cenę detaliczną, a nie na to, jaką jej część stanowią podatki. W tym momencie pojawia się ważne pytanie: w jaki sposób odmienne stawki podatku przekładają się na różnice w cenach papierosów i bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych?

Jak atrakcyjne cenowo w porównaniu do papierosów są bezpieczniejsze wyroby nikotynowe?

Pomimo korzystnego opodatkowania bezpieczniejsze wyroby nikotynowe nie zawsze są tańsze od papierosów. Przeprowadzone w 45 krajach badanie z 2017 roku porównujące ceny klasycznych papierosów, jednorazowych e-papierosów, e-liquidów i urządzeń do inhalacji wielokrotnego użytku wykazało, że papierosy niejednokrotnie okazywały się bardziej przystępne cenowo.¹⁶ Jednorazowe e-papierosy były 3,2 razy droższe niż papierosy w państwach o niskich i średnich dochodach (LMIC) i 1,3 razy droższe w państwach o wysokich dochodach (HIC). Same e-liquidy były o 27% droższe niż papierosy w krajach LMIC, ale ich cena stanowiła zaledwie 44% ceny papierosów w krajach HIC.

okazuje się, że bezpieczniejsze wyroby nikotynowe są często droższe od papierosów w państwach o niskich i średnich dochodach. W związku z tym przystępność cenowa stanowi główną barierę utrudniającą przyjęcie się tego rodzaju wyrobów na rynku

Rys. 5.

Źródło danych: Liber, A. C., Drope, J. M., & Stoklosa, M. (2017); GSTHR 2024.

Początkowy koszt urządzeń do inhalacji wielokrotnego użytku stanowi kolejną istotną barierę finansową utrudniającą przejście z palenia tytoniu na stosowanie e-papierosów. W tym samym badaniu podkreślono, że biorąc pod uwagę koszty zarówno e-liquidu, jak i urządzeń, stosowanie e-papierosów okazało się droższe niż palenie w prawie wszystkich krajach. Wyjątek stanowiła Wielka Brytania.

Przeprowadzone w 2019 r. badanie obejmujące 34 państwa wykazało, że podgrzewane wyroby tytoniowe, pomimo niższego opodatkowania niż papierosy, były droższe na połowie badanych rynków.¹⁷ Do 2023 roku dane pokazywały, że podgrzewane wyroby tytoniowe były generalnie tańsze niż papierosy marek premium, choć nie wszędzie – inaczej sytuacja przedstawiała się m.in. w Polsce, Korei Południowej i Uzbekistanie.¹⁸ W 17 krajach różnica w cenie między podgrzewanymi wyrobami tytoniowymi a papierosami wynosiła zaledwie 10%. Z kolei w Wielkiej Brytanii i Nowej Zelandii podgrzewane wyroby tytoniowe były znacznie tańsze, kosztując 2,5 razy mniej niż papierosy (nie uwzględniając cen urządzeń).

W badaniu z 2022 r. przeanalizowano koszt nikotyny w różnych wyrobach dostępnych w Szwajcarii, Niemczech, USA, Szwecji, Francji i Wielkiej Brytanii.¹⁹ Okazało się, że po uwzględnieniu cen urządzeń, podgrzewane wyroby tytoniowe były droższe zarówno od zwykłych wyrobów tytoniowych na większości rynków (z wyjątkiem USA), jak i od innych produktów zawierających nikotynę. Podatki od papierosów, a co za tym idzie ceny, są w tych państwach generalnie wyższe niż w LMIC. Istnieje więc duże prawdopodobieństwo, że ta tendencja będzie jeszcze bardziej widoczna w krajach o niższych dochodach. Taka dysproporcja oznacza, że podgrzewane wyroby tytoniowe stanowią rozwiązanie z zakresu redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu dostępne przede wszystkim dla zamożniejszych populacji.

podgrzewane wyroby tytoniowe stanowią metodę redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu dostępną przede wszystkim dla zamożniejszych populacji

Dlaczego niższe opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych nie przekłada się bezpośrednio na korzystniejsze ceny?

Główną przyczyną, dla której niższe podatki od bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych nie zawsze oznaczają niższe ceny, są strategie cenowe stosowane w branży. Badania sugerują, że niższe podatki często przynoszą korzyści producentom, a nie konsumentom. Zamiast obniżyć ceny, aby zachęcać do rezygnacji z palenia na rzecz bezpieczniejszych wyrobów, firmy wykorzystują korzystne warunki opodatkowania, aby utrzymać wyższe marże zysku.²⁰ Potwierdzeniem tego argumentu są dane z 2023 roku, które pokazują, że różnica w podatku akcyzowym między papierosami a podgrzewanymi wyrobami tytoniowymi była często większa niż różnica w cenie detalicznej.²¹ Raporty branżowe potwierdzają, że producenci strategicznie sytuują podgrzewane wyroby tytoniowe jako wartościową alternatywę dla marek papierosów klasy premium, co pozwala im czerpać z ich sprzedaży znacznie wyższe zyski niż w przypadku papierosów.

Rozważając czynniki wpływające na wyższe koszty podgrzewanych wyrobów tytoniowych, nie wolno zapominać o znacznych inwestycjach, które firmy musiały na początku przeznaczyć na rozwój tych produktów. W związku z tym ich sprzedaż w pierwszych latach po wprowadzeniu na rynek nie przynosiła zysków.

Jaka jest optymalna strategia opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych?

Dlaczego władze opodatkowują papierosy?

Aby ustalić optymalne podejście do opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, należy najpierw ponownie przeanalizować zasadność nakładania podatku akcyzowego na papierosy. W przeszłości władze nakładały podatki na papierosy z dwóch głównych przyczyn: aby generować przychody, a także by ograniczyć palenie w celu złagodzenia znacznego obciążenia dla zdrowia publicznego. Wykazano, że wyższe podatki konsekwentnie prowadzą do ograniczenia palenia papierosów, choć ich skuteczność zależy od różnych czynników, w tym wrażliwości osób palących na zmiany cen, struktury podatku, dostępności i opodatkowania zamienników, trendów w przystępności cenowej papierosów oraz zdolności rządu do przeciwdziałania nielegalnemu rynkowi wyrobów tytoniowych.^{22,23,24,25}

Jednym z czynników, który sprawia, że podatek akcyzowy jest szczególnie atrakcyjny z punktu widzenia ministerstwa finansów, jest fakt, że popyt na papierosy jest tylko w niewielkim stopniu zależny od ceny. Badania ekonomiczne wykazały, że wzrost cen papierosów o 1% zazwyczaj powoduje spadek konsumpcji o jedynie 0,4%–0,7%.²⁶ Nowsze dane wskazują na jeszcze mniejszą elastyczność cenową – konsumpcja spada o zaledwie 0,1%–0,3% na każdy 1% wzrostu ceny.²⁷ Oznacza to, że o ile osoby palące nie przerzucą się na alternatywne produkty, takie jak bezpieczniejsze wyroby nikotynowe, lub nie dojdzie do znaczącego

rozwoju czarnego rynku, podnoszenie podatków na papierosy przełoży się bezpośrednio na większe przychody do budżetu państwa.

Z gospodarczego punktu widzenia akcyza na papierosy jest uzasadniona ze względu na zdolność do eliminowania niedoskonałości rynku związanych z paleniem.²⁸ Jednym z głównych problemów palenia jest nieumyślna szkoda wywierana na osoby postronne, co stanowi przykład negatywnego efektu zewnętrznego. Przykładowo, palenie prowadzi do zwiększenia kosztów opieki zdrowotnej ponoszonych przez społeczeństwo, obniżenia produktywności w miejscu pracy i wyższej śmiertelności. Wspomnianych kosztów nie ponoszą sami palacze, ale tak naprawdę wszyscy, np. poprzez wyższe wydatki na służbę zdrowia lub wpływ biernego palenia na osoby niepalące.

Negatywne efekty wewnętrzne występują wtedy, gdy mamy do czynienia z potencjalnymi kosztami w przyszłości, których nie bierze się pod uwagę przy konsumpcji określonych towarów lub usług. W tym przypadku osoby palące mogą nie w pełni zdawać sobie sprawę z długoterminowych zagrożeń dla zdrowia, uzależniającego charakteru papierosów, a także obciążeń finansowych, na jakie z czasem przekłada się ten nałóg.

Poprzez podniesienie cen papierosów podatki akcyzowe mają na celu ograniczenie konsumpcji, złagodzenie kosztów społecznych i skorygowanie wspomnianych ułomności rynku. Jednak z perspektywy społecznej papierosy są nadal spożywane w nadmiernych ilościach z powodu uzależnienia, dezinformacji i kosztów zewnętrznych. Gdyby rynek był w pełni racjonalny, osoby podejmowałyby decyzje na podstawie pełnego zestawu rzetelnych informacji. Niestety na zachowania związane z paleniem tytoniu duży wpływ mają niedoskonałości, które omówiliśmy wcześniej. Dlatego też, choć w teorii społecznie optymalny poziom konsumpcji tytoniu może nie wynosić zero, w praktyce ochrona zdrowia publicznego i względy ekonomiczne przemawiają za polityką ograniczającą palenie w jak największym stopniu.

Jeśli chodzi o bezpieczniejsze wyroby nikotynowe, uzasadnienie opodatkowania staje się zdecydowanie mniej oczywiste. Bezpieczniejsze wyroby nikotynowe są znacznie mniej szkodliwe niż papierosy i odgrywają kluczową rolę w strategiach redukcji szkód. Decydenci polityczni powinni zadać sobie pytanie, czy opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych taką samą stawką jak papierosów jest zgodne z celami w zakresie zdrowia publicznego i gospodarki.

Dlaczego opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych i papierosów na takich samych zasadach może przynieść odwrotny skutek?

Światowa Organizacja Zdrowia zaleciła opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, w tym podgrzewanych wyrobów tytoniowych, według stawek porównywalnych do stawek papierosów, aby zniechęcić młodzież i osoby niepalące do ich stosowania. Zalecenia obejmują jednolite opodatkowanie e-liquidów, niezależnie od zawartości nikotyny, oraz opodatkowanie urządzeń. Dowody sugerują jednak, że taka polityka może w sposób niezamierzony prowadzić do negatywnych skutków dla zdrowia publicznego.

jakikolwiek wzrost cen papierosów zwykle prowadzi do wzrostu sprzedaży e-papierosów, podczas gdy wzrost cen e-papierosów często skłania konsumentów do powrotu do palenia

Badania wykazują, że popyt na inhalatory nikotyny jest niezwykle wrażliwy na zmiany cen, a szacowana elastyczność cenowa waha się od -0,8 do -2,2.^{29,30,31,32,33} Oznacza to, że wzrost ceny o 1% prowadzi do spadku popytu o 0,8%–2,2%, co jest znacznie wyższym wynikiem niż w przypadku papierosów. Co więcej, badania potwierdzają, że e-papierosy i papierosy stanowią dobra substytucyjne.^{34,35,36,37,38} Oznacza to, że jakiegokolwiek wzrost cen papierosów zwykle prowadzi do wzrostu sprzedaży e-papierosów, podczas gdy wzrost cen e-papierosów często skłania konsumentów do powrotu do palenia.

Podniesienie podatków na zwykłe papierosy zachęca palaczy do przejścia na mniej szkodliwe produkty, takie jak e-papierosy, a wyższe opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych może mieć odwrotny skutek. Zamiast rzucić palenie lub przejść na mniej szkodliwe alternatywy, konsumenci mogą pozostać przy paleniu albo do niego powrócić. Podkreśla to potrzebę wprowadzenia polityki podatkowej, która odzwierciedlałaby względne ryzyko związane z tymi produktami.

Dopasowanie opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych do celów związanych z ochroną zdrowia publicznego

Jednym z potencjalnych rozwiązań jest wdrożenie struktur podatkowych bazujących na względnej szkodliwości produktów. Przykładowo, stosowanie e-papierosów zawierających nikotynę, podgrzewanych wyrobów tytoniowych, snusu i saszetek nikotynowych jest znacznie mniej szkodliwe niż palenie.^{39,40} Stawki podatkowe powinny odzwierciedlać niższe ryzyko, aby zachęcać do podejmowania działań na rzecz redukcji szkód.

Niemniej jednak ustanowienie opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych na podstawie ryzyka wiąże się z pewnymi wyzwaniami. Zróżnicowany charakter wspomnianych produktów utrudnia opracowanie jednolitych ram podatkowych, włącznie z określeniem odpowiedniej podstawy opodatkowania i stopy substytucji do obliczania poziomów opodatkowania. Co więcej, koszty administracyjne proporcjonalnego opodatkowania mogą przewyższać uzyskane przychody, co przekłada się na mniejsze wpływy do budżetu.

Biorąc pod uwagę złożoność powyższych czynników, zastosowanie zerowych stawek podatku akcyzowego od produktów, które, jak wykazano, niosą ze sobą znacznie niższe ryzyko – prawie nieistotne w porównaniu z papierosami – może okazać się najskuteczniejszą i najbardziej wykonalną strategią. Takie podejście potwierdziłoby ich mniejszą szkodliwość i zachęciłoby do stosowania ich jako zamienników wyrobów tytoniowych służących do palenia.

Aby jednak zróżnicowane opodatkowanie miało wpływ na ceny dóbr, producenci musieliby przerzucić uzyskane w ten sposób oszczędności na klientów. Jak już wcześniej zauważyliśmy, atrakcyjne opodatkowanie często przynosi większe korzyści producentom niż konsumentom – firmy często wolą utrzymać wyższe marże zysku zamiast obniżyć ceny.

e-papierosy zawierające nikotynę, podgrzewane wyroby tytoniowe, snus i saszetki nikotynowe są znacznie mniej szkodliwe niż papierosy, a stawki podatku powinny to odzwierciedlać, by promować wysiłki związane z redukcją szkód

zastosowanie zerowych stawek podatku akcyzowego na wyroby, które, jak wykazano, niosą ze sobą znacznie niższe ryzyko dla zdrowia, stanowiłoby potwierdzenie ich mniejszej szkodliwości i zachęcałoby do stosowania ich jako substytutów wyrobów tytoniowych służących do palenia

Co mogliby zrobić decydenci polityczni, aby poprawić skuteczność opodatkowania?

Mogliby na przykład zastosować pułapy cenowe lub limity marży zysku. Podobnie jak w przypadku regulacji dotyczących branży farmaceutycznej, limity zostałyby nałożone na cenę detaliczną lub marżę zysku bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych.^{41,42} Chociaż mogłoby to doprowadzić do obniżenia cen detalicznych, badania ekonomiczne wskazują na kilka potencjalnych wad takiego rozwiązania, w tym mniejszą motywację do innowacji, ryzyko niedoborów podaży w przypadku zbyt niskich limitów, obniżoną jakość produktów oraz pojawienie się czarnych rynków w odpowiedzi na zbyt restrykcyjne mechanizmy kontroli.⁴³

Kolejną opcją są warunkowe ulgi podatkowe. Władze mogłyby powiązać korzyści podatkowe z koniecznością obniżenia cen. Producenci musieliby wykazać znaczące różnice między cenami bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych a papierosów, aby skorzystać z obniżonych stawek podatku. Choć teoretycznie jest to bardzo atrakcyjne rozwiązanie, nie zostało jeszcze przetestowane w praktyce i może wiązać się z trudnościami, w szczególności w zakresie monitorowania zgodności i przestrzegania przepisów.

Bardziej naturalnym i zrównoważonym rozwiązaniem jest promowanie konkurencji rynkowej. Ograniczając bariery regulacyjne, które utrudniają nowym firmom i produktom wejście na rynek, a także znosząc zakazy dotyczące określonych rodzajów SNP, władze mogłyby zapewnić bardziej konkurencyjne warunki na rynku bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Zwiększona konkurencja w naturalny sposób prowadzi do spadku cen i nie wymaga bezpośredniej interwencji. Jednocześnie sprzyja innowacji, przynosząc korzyści konsumentom i ograniczając palenie tytoniu.

Czy władze powinny subsydiować bezpieczniejsze wyroby nikotynowe?

Subsydiowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych to kolejna obiecująca strategia, zwłaszcza jeśli chodzi o promowanie tego rodzaju produktów wśród osób palących. W przeciwieństwie do papierosów, które w znacznym stopniu obciążają społeczeństwo negatywnymi efektami zewnętrznymi, bezpieczniejsze wyroby nikotynowe zapewniają pozytywne efekty zewnętrzne, ograniczając rozpowszechnienie palenia i poprawiając wyniki w zakresie zdrowia publicznego.^{44,45,46,47,48} Bezpośrednie subwencje mające na celu obniżenie kosztów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych dla osób palących pozwoliłyby zaradzić istniejącym niedoskonałościom rynku, zharmonizować działania ze strategiami redukcji szkód i poprawić dobrobyt społeczny. Takie podejście nawiązuje do subsydiowania nikotynowych terapii zastępczych (NTZ), które okazało się opłacalne.⁴⁹ Biorąc pod uwagę dowody potwierdzające, że e-papierosy skuteczniej pomagają rzucić palenie niż NTZ, dofinansowywanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych może przynieść znaczące korzyści dla zdrowia publicznego i gospodarki. W związku z tym przyjęcie takiego podejścia wydaje się logicznym i skutecznym wyborem politycznym.

korzystne opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych powinno służyć konsumentom, a nie jedynie producentom. Środki rynkowe, takie jak pułapy cenowe, limity marży zysku lub warunkowe ulgi podatkowe mogą okazać się pomocne, ale konkurencja rynkowa pozostaje najlepszym sposobem na zagwarantowanie niższych cen

dofinansowywanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych może przynieść znaczące korzyści dla zdrowia publicznego i gospodarki. W związku z tym przyjęcie takiego podejścia wydaje się logicznym i skutecznym wyborem politycznym

Rzeczywistość opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych: przyszłe wyzwania

Choć w ramach dyskusji na temat optymalnego opodatkowania bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych przedstawiono kilka atrakcyjnych strategii, nie wolno zapominać o praktycznych wyzwaniach. Władze traktują podatek akcyzowy od papierosów jako istotne źródło dochodów, szczególnie w państwach o niskich i średnich dochodach. Upowszechnienie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych spowoduje ograniczenie palenia papierosów, prowadząc do znacznych strat w przychodach i potencjalnych deficytów budżetowych. Chociaż długoterminowe korzyści dla zdrowia publicznego i gospodarki wynikające z redukcji szkód zostały dobrze udokumentowane, ciężko podać konkretne wartości w ujęciu średnio- i długoterminowym. Natomiast spadek przychodów do budżetu jest błyskawiczny i namacalny.

Można to porównać do branży pojazdów elektrycznych (EV). Władze początkowo zapewniały ulgi podatkowe i dotacje, aby zachęcić do korzystania z pojazdów elektrycznych, ale później stanęły w obliczu wyzwań budżetowych wynikających ze spadku wpływów z podatku od paliw. Przykładowo, w 2024 r. Szwajcaria wprowadziła podatki od pojazdów elektrycznych porównywalne z podatkami od pojazdów benzynowych, likwidując wcześniejsze ulgi.⁵⁰ Na podobnej zasadzie w Niemczech zakończono program „premii środowiskowych” w grudniu 2023 r., a władze Wielkiej Brytanii planują nałożyć podatek akcyzowy na samochody elektryczne począwszy od 2025 r.^{51,52} Wspomniane zmiany odzwierciedlają presję finansową, z jaką borykają się rządy, w miarę jak nowe technologie zaburzają tradycyjne źródła przychodów. Być może zaobserwujemy podobne tendencje w opodatkowaniu bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, tzn. stawki zaczną rosnąć wraz ze wzrostem popularności tego rodzaju produktów.

długoterminowe korzyści
dla zdrowia publicznego
i gospodarki wynikające
z ograniczenia palenia znacznie
przewyższają krótkoterminowy
spadek wpływów do budżetu

Najważniejsze konkluzje

Opodatkowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych powinno być ściśle powiązane z celami działań na rzecz redukcji szkód, aby zapobiec niezamierzonym konsekwencjom. Aktualne zalecenia grup tradycyjnie zajmujących się ograniczaniem konsumpcji tytoniu rekomendujące zwiększenie stawek podatku akcyzowego na bezpieczniejsze wyroby nikotynowe w ogólnym rozrachunku przynoszą efekt przeciwny do zamierzonego. Takie działania mogą zaszkodzić celom związanym z ochroną zdrowia publicznego, spowalniając proces odchodzenia od papierosów na rzecz bezpieczniejszych alternatyw, ponieważ nie pomagają w rzucaniu nałogu i mogą skłonić palaczy do ponownego sięgnięcia po papierosy.

Przystępność cenowa bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych pozostaje istotną barierą w wielu krajach. Bezpieczniejsze wyroby nikotynowe są często droższe od papierosów, szczególnie w krajach o niskich i średnich dochodach, gdzie podatki od papierosów są znacznie niższe niż w tych krajach, gdzie zarabia się więcej. Wspomniana rozbieżność związana z przystępnością cenową przyczynia się do wolniejszego upowszechniania się bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Papierosy i SNP stanowią dobra substytucyjne

– to, w jakim stopniu różnią się między sobą cenami, stanowi dla konsumentów istotny czynnik przy podejmowaniu decyzji zakupowych.

Władze muszą odpowiednio opodatkować papierosy, by były znacznie droższe od bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Jednocześnie należy utrzymać niskie podatki od bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, by poprawić ich przystępność cenową. Taka strategia zachęciłaby palaczy do przzerzucenia się na bezpieczniejsze alternatywy i ograniczyłaby popularność palenia.

Przywileje podatkowe dotyczące bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych muszą przynosić korzyści klientom, a nie producentom, którzy zbyt często wykorzystują ulgi do utrzymywania wyższych marż zysku, zamiast obniżać ceny detaliczne. Władze mogą zastosować środki takie jak pułapy cenowe, limity marży zysku lub warunkowe ulgi podatkowe, choć najskuteczniejszym rozwiązaniem pozostaje promowanie konkurencji rynkowej. Ponadto należy wziąć pod uwagę innowacyjne rozwiązania, takie jak subsydiowanie bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Subwencje obniżają bariery finansowe i mogą odegrać kluczową rolę w przyspieszeniu upowszechnienia bezpiecznych wyrobów nikotynowych.

Chociaż tego rodzaju strategie mogą napotykać opór wynikający z kwestii budżetowych – zwłaszcza w krajach, w których podatki od papierosów stanowią istotne źródło przychodów skarbu państwa – władze powinny priorytetowo traktować redukcję szkód. Długoterminowe korzyści dla zdrowia publicznego i gospodarki wynikające z ograniczenia palenia znacznie przewyższają krótkoterminowy spadek wpływów do budżetu z podatku akcyzowego. Bezpieczniejsze wyroby nikotynowe w połączeniu z innowacyjną polityką z czasem mogą prowadzić do znacznej poprawy zdrowia publicznego i przynieść istotne korzyści ekonomiczne.

Źródła

- ¹ WHO. (2015). *WHO report on the global tobacco epidemic 2015. Raising taxes on tobacco*. World Health Organization. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241509121>.
- ² Warner, K. E., Chaloupka, F. J., Cook, P. J., Manning, W. G., Newhouse, J. P., Novotny, T. E., Schelling, T. C., & Townsend, J. (1995). Criteria for determining an optimal cigarette tax: The economist's perspective. *Tobacco Control*, 4(4), 380. <https://doi.org/10.1136/tc.4.4.380>.
- ³ Nian, Q., Welding, K., & Dai, Z. (2023). An overview of national-level excise taxes on e-cigarettes across the world. *Tobacco Induced Diseases*, 21(October), 1–3. <https://doi.org/10.18332/tid/171353>.
- ⁴ Dauchy, E. P., & Fuss, C. (2023). *Global Taxation of ENDS and ENDS: A Cross-Country Evaluation and Recommendations for Taxation*. Campaign for Tobacco-Free Kids. https://assets.tobaccofreekids.org/content/what_we_do/international_issues/Electronic-Cigarettes/Final_ENDSandENDS_7.7.23.pdf.
- ⁵ Omirgazy, D. (2024, kwiecień 22). *Kazakhstan Bans Vape to Protect Nation's Health*. The Astana Times. <https://astanatimes.com/2024/04/kazakhstan-bans-vape-to-protect-nations-health/>.
- ⁶ López Nicolás, Á. (2024). *Tobacco taxes in the European Union: An evaluation of the European Commission's Tobacco Tax Directive proposals for cigars, cigarillos, pipe tobacco, electronic cigarettes, heated tobacco products, and nicotine pouches*. <http://hdl.handle.net/10317/13802>.
- ⁷ *Vaping Regulations in Belgium – What's New?* (2024, wrzesień 20). CHEMNOVATIC. <https://chemnovatic.com/blog/vaping-regulations-in-belgium/>.
- ⁸ *Spain implements tax on vaping products and nicotine pouches* | GGTC. (2025, styczeń 6). Global Center for Good Governance in Tobacco Control. <https://ggtc.world/news-and-events/spain-implements-tax-on-vaping-products-and-nicotine-pouches>.
- ⁹ Chambers, J. (2024, październik 1). *Statement by Minister Chambers on Budget 2025*. Government of Ireland. <https://www.gov.ie/en/speech/3fff8-statement-by-minister-chambers-on-budget-2025/>.
- ¹⁰ ASH. (2024, październik 30). *Tax increases on tobacco and vape liquids welcomed by health charity*. ASH. <https://ash.org.uk/media-centre/news/press-releases/tax-increases-on-tobacco-and-vape-liquids-welcomed-by-health-charity>.
- ¹¹ *Taxation of heated tobacco products and cigarettes: Challenges and tools to advance policy that protects public health*. (2021). Campaign for Tobacco-Free Kids. https://assets.tobaccofreekids.org/global/pdfs/en/HTP_global_market_taxation_en.pdf.
- ¹² CTFK. (2021). *Heated Tobacco Products Taxation & Price—Tax Burden HTP: Heated Tobacco Products and Cigarettes Taxes and Prices Around the World*. Campaign for Tobacco-Free Kids. <https://www.tobaccofreekids.org/what-we-do/global/taxation-price/tax-burden-htp>.
- ¹³ GSTHR. (2025). *The Global State of Tobacco Harm Reduction Database*. Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/countries>.
- ¹⁴ Vukas, J., Mallock-Ohnesorg, N., Rüther, T., Pieper, E., Romano-Brandt, L., Stoll, Y., Hoehne, L., Burgmann, N., Laux, P., Luch, A., & Rabenstein, A. (2023). Two Different Heated Tobacco Products vs. Cigarettes: Comparison of Nicotine Delivery and Subjective Effects in Experienced Users. *Toxics*, 11(6), 525. <https://doi.org/10.3390/toxics11060525>.
- ¹⁵ CTFK, 2021.
- ¹⁶ Liber, A. C., Drope, J. M., & Stoklosa, M. (2017). Combustible cigarettes cost less to use than e-cigarettes: Global evidence and tax policy implications. *Tobacco Control*, 26(2), 158–163. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2015-052874>.
- ¹⁷ Liber, A. C. (2019). Heated tobacco products and combusted cigarettes: Comparing global prices and taxes. *Tobacco Control*, 28(6), 689–691. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2018-054602>.
- ¹⁸ CTFK, 2021.
- ¹⁹ Jakob, J., Joss, S., Meier, A., Tal, K., Schoeni, A., Marti, J., Diethelm, P., & Auer, R. (2022). The price of nicotine dependence: A comparison of the cost of nicotine across products in Switzerland, Germany, USA, Sweden, France and the UK, in 2019. *Tobacco Prevention & Cessation*, 8(November), 1–5. <https://doi.org/10.18332/tpc/156052>.
- ²⁰ Liber, 2019.
- ²¹ CTFK, 2021.
- ²² Chaloupka, F. J., Yurekli, A., & Fong, G. T. (2012). Tobacco taxes as a tobacco control strategy. *Tobacco Control*, 21(2), 172–180. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2011-050417>.
- ²³ National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion (US) Office on Smoking and Health. (2014). *The Health Consequences of Smoking—50 Years of Progress: A Report of the Surgeon General*. Centers for Disease Control and Prevention (US). <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK179276/>.
- ²⁴ U.S. National Cancer Institute & World Health Organization. (2016). *The Economics of Tobacco and Tobacco Control*. U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health, National Cancer Institute; and World Health Organization. <https://cancercontrol.cancer.gov/brp/tcrb/monographs/monograph-21>.
- ²⁵ WBG Global Tobacco Control Program. (2019). *Confronting Illicit Tobacco Trade: A Global Review of Country Experiences* (Vol. 1 of 2). World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/677451548260528135>.
- ²⁶ Chaloupka, F. J., & Warner, K. E. (2000). Chapter 29 The economics of smoking. W *Handbook of Health Economics* (T. 1B, s. 1539–1627). Elsevier. [https://doi.org/10.1016/S1574-0064\(00\)80042-6](https://doi.org/10.1016/S1574-0064(00)80042-6).
- ²⁷ DeCicca, P., Kenkel, D. S., & Lovenheim, M. F. (2020). *The Economics of Tobacco Regulation: A Comprehensive Review* (NBER Working Paper Series, s. Working Paper 26923). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w26923>, <http://www.nber.org/papers/w26923>.
- ²⁸ DeCicca, Kenkel, & Lovenheim, 2020.
- ²⁹ Huang, J., Tauras, J., & Chaloupka, F. J. (2014). The impact of price and tobacco control policies on the demand for electronic nicotine delivery systems. *Tobacco Control*, 23 Suppl 3(Suppl 3), iii41–47. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2013-051515>.

- ³⁰ Stoklosa, M., Drope, J., & Chaloupka, F. J. (2016). Prices and E-Cigarette Demand: Evidence From the European Union. *Nicotine & Tobacco Research*, 18(10), 1973–1980. <https://doi.org/10.1093/ntr/ntw109>.
- ³¹ Huang, J., Gwamnicki, C., Xu, X., Caraballo, R. S., Wada, R., & Chaloupka, F. J. (2018). A comprehensive examination of own- and cross-price elasticities of tobacco and nicotine replacement products in the U.S. *Preventive Medicine*, 117, 107–114. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2018.04.024>.
- ³² Zheng, Y., Zhen, C., Dench, D., & Nonnemaker, J. M. (2017). U.S. Demand for Tobacco Products in a System Framework. *Health Economics*, 26(8), 1067–1086. <https://doi.org/10.1002/hec.3384>.
- ³³ Cotti, C., Courtemanche, C., Maclean, J. C., Nesson, E., Pesko, M. F., & Tefft, N. W. (2022). The effects of e-cigarette taxes on e-cigarette prices and tobacco product sales: Evidence from retail panel data. *Journal of Health Economics*, 86, 102676. <https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2022.102676>.
- ³⁴ Huang, Gwamnicki, Xu, Caraballo, Wada, & Chaloupka, 2018.
- ³⁵ Zheng, Zhen, Dench, & Nonnemaker, 2017.
- ³⁶ Cotti, Courtemanche, Maclean, Nesson, Pesko, & Tefft, 2022.
- ³⁷ Pesko, M. F., Courtemanche, C. J., & Maclean, J. C. (2020). The effects of traditional cigarette and e-cigarette tax rates on adult tobacco product use. *Journal of Risk and Uncertainty*, 60(3), 229–258. <https://doi.org/10.1007/s11166-020-09330-9>.
- ³⁸ Kenkel, D. S., Mathios, A. D., Phillips, G. N., Suryanarayana, R., Wang, H., & Zeng, S. (2023). *Fear or Knowledge The Impact of Graphic Cigarette Warnings on Tobacco Product Choices* (Working Paper Nr 31534). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w31534>.
- ³⁹ McNeill A, Brose LS, Calder R, Hitchman SC, & McNeill A, Brose LS, Calder R, Hitchman SC. (2015). *E-cigarettes: An evidence update*. Public Health England. <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-an-evidence-update>.
- ⁴⁰ Clarke, E., Thompson, K., Weaver, S., Thompson, J., & O'Connell, G. (2019). Snus: A compelling harm reduction alternative to cigarettes. *Harm Reduction Journal*, 16(1), 62. <https://doi.org/10.1186/s12954-019-0335-1>.
- ⁴¹ Basu, K., Pitsuan, F., & Zhang, P. (2023). The economics of profit-cap policy: Big Pharma, Big Tech, and the duopoly rule. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 215, 120–133. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.08.027>.
- ⁴² Lee, K. S., Kassab, Y. W., Taha, N. A., & Zainal, Z. A. (2021). A systematic review of pharmaceutical price mark-up practice and its implementation. *Exploratory Research in Clinical and Social Pharmacy*, 2, 100020. <https://doi.org/10.1016/j.rcsop.2021.100020>.
- ⁴³ Guenette, J.-D. (2020). *Price Controls: Good Intentions, Bad Outcomes* (Policy Research Working Paper, s. No. 9212). World Bank. <http://hdl.handle.net/10986/33606>.
- ⁴⁴ GSTHR. (2022). *What is Tobacco Harm Reduction?* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsth.org/briefing-papers/what-is-tobacco-harm-reduction/>.
- ⁴⁵ *Cigarette sales halved: Heated tobacco products and the Japanese experience* (Briefing Papers). (2024). Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR). <https://gsth.org/resources/briefing-papers/cigarette-sales-halved-heated-tobacco-products-and-the-japanese-experience/>.
- ⁴⁶ *A smokefree UK? How research, policy and vapes have cut smoking rates* (Briefing Papers). (2024). Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR). <https://gsth.org/resources/briefing-papers/a-smokefree-uk-how-research-policy-and-vapes-have-cut-smoking-rates/>.
- ⁴⁷ *Pro-consumer laws and an endorsement for vaping: Why smoking is disappearing in Aotearoa New Zealand* (Briefing Papers). (2024). Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR). <https://gsth.org/resources/briefing-papers/pro-consumer-laws-and-an-endorsement-for-vaping-why-smoking-is-disappearing-in-aotearoa-new-zealand/>.
- ⁴⁸ *How snus is replacing smoking in Norway: A revolution led by consumers and product innovation* (Briefing Papers). (2025). Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR). <https://gsth.org/resources/briefing-papers/how-snus-is-replacing-smoking-in-norway-a-revolution-led-by-consumers-and-product-innovation/>.
- ⁴⁹ Gebreslassie, M., Galanti, M. R., Feldman, I., & Lager, A. (2023). Should Nicotine Replacement Therapy be Provided Free of Charge? A Cost-Utility Analysis in Sweden. *Nicotine & Tobacco Research*, 25(11), 1762–1769. <https://doi.org/10.1093/ntr/ntad103>.
- ⁵⁰ *Federal Council decides to remove exemption from duty for e-vehicles*. (2023, listopad 8). The Federal Council. The portal of the Swiss government. <https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/media-releases.msg-id-98500.html>.
- ⁵¹ Platini, I. (2024, luty 2). *End of the German environmental bonus: How does it impact the eMobility market? - Mobility Portal*. Mobility Portal Europe. <https://mobilityportal.eu/environmental-bonus-german-emobility-market/>.
- ⁵² Driver and Vehicle Licensing Agency. (2024, listopad 28). *Vehicle tax for electric, zero or low emission vehicles*. GOV. UK. <https://www.gov.uk/guidance/vehicle-tax-for-electric-and-low-emissions-vehicles>.

GSTHR.ORG

Mzhavanadze, G. (2025). *Safer nicotine product taxation and optimal strategies for public health* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR). <https://gsthr.org/resources/briefing-papers/safer-nicotine-product-taxation-and-optimal-strategies-for-public-health/>

Dalsze informacje na temat projektu globalnego stanu redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu Global State of Tobacco Harm Reduction oraz punktów ujętych w **dokumentcie informacyjnym GSTHR** można uzyskać pod adresem info@gsthr.org

O nas: **Knowledge•Action•Change (K•A•C)** promuje redukcję szkód jako kluczową strategię zdrowia publicznego ugruntowaną w prawach człowieka. Zespół ma ponad czterdzieści lat doświadczenia w pracy nad redukcją szkód związanych z narkotykami, HIV, paleniem, zdrowiem seksualnym i więziennictwem. K•A•C prowadzi projekt **Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR)** który zajmuje się mapowaniem rozwoju i zastosowania redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu, dostępności i działań regulacyjnych dotyczących bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, a także powszechności palenia i powiązanej z nim śmiertelności, w ponad 200 krajach i rejonach na całym świecie. Wszelkie informacje i bieżące dane można znaleźć na <https://gsthr.org>

Nasi sponsorzy: Projekt GSTHR powstał dzięki dotacji **Global Action to End Smoking** (wcześniej znanej jako Foundation for a Smoke-Free World), niezależnej amerykańskiej organizacji non-profit 501(c)(3), której celem jest intensyfikacja wysiłków na rzecz zakończenia epidemii palenia tytoniu na całym świecie z wykorzystaniem metod bazujących na badaniach naukowych. Organizacja Global Action nie odegrała żadnej roli w opracowywaniu ani publikacji niniejszego dokumentu informacyjnego, a także w analizie i interpretacji danych, które zostały w nim wykorzystane. Wyłącznie odpowiedzialność za treść, wybór i prezentację faktów, a także wszelkie opinie wyrażone w niniejszym dokumencie, ponoszą jego autorzy. Nie należy ich traktować jako odzwierciedlenia stanowiska **Global Action to End Smoking**.